NICHOLAS EMILIOU
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2022. február 3.[1]

C-576/20. sz. ügy

CC
kontra
Pensionsversicherungsanstalt

(az Oberster Gerichtshof [legfelsőbb bíróság, Ausztria] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Migráns munkavállalók szociális biztonsága – Szociális biztonsági rendszerek koordinálása – A 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló 987/2009/EK rendelet 44. cikkének (2) bekezdése – Az öregségi nyugdíjra való jogosultság vizsgálata – Gyermekneveléssel töltött, másik tagállamban szerzett időszakok figyelembevétele – Feltételek – A tények azonos kezelésének elve – Csak egy tagállamban folytatott szakmai tevékenység)

I. Bevezetés

1. Az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló 987/2009/EK rendelet 44. cikke (2) bekezdésének értelmezése vonatkozásában terjesztett kérdéseket a Bíróság elé.[2]

2. Ezen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a CC (a továbbiakban: felperes) és a Pensionsversicherungsanstalt (nyugdíjbiztosítási intézet, Ausztria; a továbbiakban: PVA), az osztrák törvényes öregséginyugdíj-biztosítási rendszerért felelős intézet között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő. A jogvita arra vonatkozik, hogy a PVA a felperes öregségi nyugdíjának számítása során megtagadta azon időszakok figyelembevételét, amelyeket a felperes Belgiumban és Magyarországon a gyermekei nevelésére fordított.

3. Ebben az összefüggésben a kérdések közelebbről azokra a feltételekre vonatkoznak, amelyek mellett valamely tagállam – ahol valamely személy dolgozott – illetékes intézménye köteles e tagállam jogszabályait alkalmazni azon gyermekneveléssel töltött időszakokra, amelyeket e személy egy másik vagy több más tagállamban szerzett.

[1] Eredeti nyelv: angol.

[2] 2009. szeptember 16-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 284., 1. o.).

4. A Bíróság korábban, a 883/2004 and 987/2009 rendeletet megelőző és e konkrét kérdés kapcsán rendelkezést nem tartalmazó 1408/71/EGK rendelet [3] alkalmazásával összefüggésben megállapította, hogy az első tagállamnak alkalmaznia kell jogszabályait az olyan gyermeknevelséssel töltött időszakokra, amelyek „elégséges kapcsolatban" állnak ugyanazon személy által a területén korábban munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységgel szerzett időszakokkal.

5. A jelen ügyben a jogvita lényege, hogy ez a bírósági megoldás továbbra is alkalmazható-e, miután a jogalkotó elfogadta a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdését és tételesen felsorolta az e kötelezettség tisztázását célzó feltételrendszert. Amint azt az alábbiakban kifejtem, véleményem szerint e rendelkezés az „elégséges kapcsolat" tesztje helyébe lépett.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A 883/2004/EK rendelet

6. A 883/2004/EK rendeletnek [4] „Az alkalmazandó jogszabályok meghatározása" című II. címébe tartozik többek között a 11. cikk, amely szerint:

„(1) Az e rendelet hatálya alá tartozó személyekre csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandóak. E jogszabályokat e cím rendelkezései szerint kell meghatározni.

[…]

(3) A 12–16. cikkre is figyelemmel:

(a) a munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként egy tagállamban tevékenységet folytató személyek az adott tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak;

[…]

(e) az a)–d) pont hatálya alá nem tartozó bármely személyre a lakóhely szerinti tagállam jogszabályai vonatkoznak, e rendelet egyéb olyan rendelkezéseinek sérelme nélkül, amelyek szerint az ilyen személyeknek egy vagy több tagállam jogszabályai alapján ellátásokat biztosítanak."

7. Ugyanezen rendelet 87. cikke értelmében:

„(1) Ez a rendelet az alkalmazását megelőző időszakra vonatkozóan nem keletkeztet jogot.

[3] A szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i tanácsi rendelet (HL 1971. L 149., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 35. o.).

[4] A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 166., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet,5. kötet, 72. o.).

(2) E rendelet hatálybalépése előtt egy tagállam jogszabályai szerint szerzett biztosítási, szükség esetén szolgálati, önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi vagy tartózkodási időt figyelembe kell venni az e rendelet szerinti ellátásra való jogosultság meghatározásánál."

8. A 883/2004 rendelet 91. cikkével összhangban e rendeletet a végrehajtási rendelete, nevezetesen a 987/2009 rendelet, hatálybalépésének napjától, azaz 2010. május 1-jétől kell alkalmazni. E rendelet hatályon kívül helyezi az 1408/71 rendeletet.

2. A 987/2009 rendelet

9. A 987/2009 rendelet állapítja meg a 883/2004 rendelet végrehajtására vonatkozó eljárást, ez utóbbi rendelet 89. cikke szerint.

10. A 987/2009 rendelet (14) preambulumbekezdése szerint:

„Bizonyos egyedi szabályokra és eljárásokra van szükség azon alkalmazandó jogszabályok meghatározása céljából, amelyek figyelembe veszik azokat az időszakokat, amelyeket a biztosított személyek a különböző tagállamokban a gyermeknevelésre fordítottak."

11. Ugyanezen rendelet 44. cikke kimondja a következőket:

„(1) E cikk alkalmazásában a »gyermeknevelséssel töltött időszak« bármely olyan időszak, amelyet valamely tagállam nyugellátásra vonatkozó jogszabályai jogosultsági időként ismernek el, vagy amely kimondottan gyermeknevelés miatt nyugdíjkiegészítést biztosít, függetlenül ezen időszakok kiszámításának módszerétől, illetve attól, hogy ezen időszakok a gyermek nevelésének idején halmozódnak-e fel, vagy azok elismerésére visszamenőlegesen kerül sor.

(2) Amennyiben [a 883/2004 rendelet] II. címe értelmében illetékes tagállam jogszabályai szerint a gyermeknevelséssel töltött időszakokat nem veszik számításba, annak a tagállamnak az intézménye, amelynek jogszabályait [a 883/2004 rendelet] II. címe értelmében az érintett személyre alkalmazni kellett, azon az alapon, hogy az munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységet abban az időpontban, amikor e jogszabályok értelmében a gyermeknevelséssel töltött időszak beszámítása az érintett gyermek tekintetében megkezdődött, e gyermeknevelési időszakot a saját jogszabályai szerinti gyermeknevelési időszakként kell továbbra is figyelembe vennie, úgy, mintha a gyermeknevelésre saját területén került volna sor.

[…]"

12. A 987/2009 rendelet 93. cikke szerint:

„A végrehajtási rendelet hatálya alá tartozó esetekben [a 883/2004 rendelet] 87. cikkét kell alkalmazni."

B. Nemzeti jog

13. Az Allgemeines Pensionsgesetz (általános nyugdíjtörvény, a továbbiakban: APG; BGB1. I, 142/2004) 16. §-ának (3a) bekezdése különösen arról rendelkezik, hogy e jogszabály 4. §-ának (1) bekezdése szerinti minimális biztosítási idő teljesítése szempontjából biztosított hónapnak minősülnek gyermeknevelés miatt az Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (az általános

társadalombiztosításról szóló törvény; a továbbiakban: ASVG; BGB1. 189/1955) 227a. §-a és a Gewerbliches Sozialversicherungsgesetz (az iparban és kereskedelemben dolgozó személyek társadalombiztosításáról szóló törvény; a továbbiakban: GSVG; BGB1. 560/1978) 116a.§-a alapján beszámítható időszakok.

14. AZ ASVG 227a. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) A gyermekét ((2) bekezdés) ténylegesen és elsődlegesen nevelő biztosított esetében a nyugdíjbiztosítás körében ezenkívül az 1955. december 31. utáni és 2005. január 1. előtti időszakból a belföldi gyermeknevelés ideje a gyermek születésétől számított legfeljebb 48 naptári hónap erejéig beszámítható az utolsó megelőző járulékfizetési időszakba, vagy ennek hiányában az első rákövetkező járulékfizetési időszakba. Több gyermek születése esetén a beszámítható időszak 60 naptári hónapra hosszabbodik.

[…]”

15. GSVG 116a. §-a lényegében azonos az ASVG 227. §-ával.

III. Tényállás, nemzeti eljárás és az előterjesztett kérdések

16. A felperes 2017. október 11-én kérte öregségi nyugdíj megállapítását a PVA-tól. Bizonyította, hogy Ausztriában gyakornokként 1976. október 4-től 1977. augusztus 28-ig egy 11 hónapos első biztosítási időszakot szerzett a kötelező biztosítási járulékok megfizetése alapján, majd 1982. január 1. és 1986. szeptember 30. között ugyanebben a tagállamban folytatott önálló vállalkozói tevékenysége alapján egy 57 hónapos második biztosítási időszakot szerzett.

17. A felperes 1986 októberében az Egyesült Királyságba költözött, hogy ott tanulmányokat folytasson. Ott tartózkodott, míg 1987. november elején Belgiumba nem költözött. Belgiumi tartózkodása során két gyermeke született; az első 1987 decemberében, a második 1990 februárjában. Gyermekeivel először Belgiumban, majd 1991. december 5-től 1992. december 31-ig Magyarországon, végül 1993. január 1-től 1993. február 8-ig az Egyesült Királyságban tartózkodott.

18. A felperes 1987. december 5-től (első gyermeke születésének időpontjától) 1993. február 8-ig (amely időpontban visszaköltözött Ausztriába) gyermekeit gondozta és nevelte. Ezen időszak alatt keresőtevékenységet nem folytatott.

19. Miután visszatért Ausztriába, a felperes teljes időben folytatta gyermekei nevelését. Ezután 2017 októberében történt nyugdíjba vonulásáig önálló vállalkozói tevékenységgel további időszakokat szerzett.

20. 2017. december 29-i határozatában a PVA öregségi nyugdíjat állapított meg a felperes számára, amelyben az 1993 januárjától 1994 februárjáig az Egyesült Királyságban, majd Ausztriában gyermekei nevelésével töltött idő alapján 14 hónap „beszámítható időszakot” vett figyelembe. [5]

[5] A Bíróság előtt a PVA kifejtette, hogy az Egyesült Királyságban töltött (1993. január 1-től 1993. február 8-ig tartó) időszakot a felperes nyugdíjjogosultságára vonatkozó számításai során azért vette figyelembe, mert a felperes kezdetben azt jelezte, hogy 1992. december 31-én visszatért Ausztriába. Így ezen időszakot az osztrák területen szerzett többi gyermeknevelséssel töltött időszakkal együtt számolták el, és így az nem tartozik a jelen indítvány 21. pontja szerinti, gyermeknevelséssel töltött vitatott időszakba.

21. A felperes azon az alapon támadta meg e határozatot, hogy magasabb összegű öregségi nyugdíjra jogosult, mivel az 1987. december 5-től 1992. december 31-ig tartó időszakot, amelyet Belgiumban, illetve Magyarországon gyermekei nevelésével töltött (a továbbiakban: a gyermekneveléssel töltött vitatott időszakok) „beszámítható időszakként” szintén figyelembe kellett volna venni.

22. A PVA előadta, hogy a felperes ezen időszakok tekintetében nem felel meg a 987/2009 rendeletben előírt feltételeknek. Egyrészt nem folytatott keresőtevékenységet közvetlenül azon időpont előtt, amikor a gyermekneveléssel töltött vitatott időszakok beszámítása az osztrák jog értelmében megkezdődött. Másrészt, ezekre az időszakokra olyan tagállamokban (nevezetesen Belgiumban és Magyarországon) került sor, amelyek már lehetővé tették a gyermekneveléssel töltött időszakok beszámítását.

23. Az elsőfokú bíróságként eljáró Arbeits- und Sozialgericht Wien (bécsi szociális és munkaügyi bíróság, Ausztria) a felperes kereseti kérelmét elutasította azon az alapon, hogy a felperes nem felelt meg az 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésében rögzített feltételeknek. Az Oberlandesgericht Wien (bécsi regionális felsőbíróság, Ausztria) e határozatot helybenhagyta. A felperes ezt követően felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az Oberster Gerichtshofhoz (legfelsőbb bíróság, Ausztria), amely előtt azt kéri, hogy keresetének adjanak helyt.

24. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a 883/2004 és a 987/2009 rendelet időbeli hatályát tekintve a jelen ügyre alkalmazható. Megállapítja továbbá, hogy mivel a felperes a gyermekneveléssel töltött időszak megkezdése előtt Ausztriában keresőtevékenységet sem munkavállalóként, sem önálló vállalkozóként nem folytatott, a gyermekneveléssel töltött vitatott időszakok nem felelnek meg a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételeknek.

25. Ebben a vonatkozásban megjegyzi, hogy a 883/2004 és a 987/2009 rendeletnek célja nem a tagállamok szociális biztonsági rendszerének harmonizálása vagy akár közelítése, csupán azok koordinálása. A felpereshez hasonló személyek így nem várhatják el, hogy ne legyen hatással a szociális biztonsági helyzetükre az, ha egyik tagállamból a másikba költöznek, és azt sem, hogy a munkavégzésük helye szerinti tagállamok illetékes hatóságai az egy másik vagy több más tagállamban (a jelen esetben Belgiumban és Magyarországon) szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokat mindig úgy veszik figyelembe, mintha azokat belföldön szerezték volna meg.

26. E bíróság mindazonáltal azt is kifejti, hogy az alapügy körülményei hasonlóak a (883/2004 és a 987/2009 rendelettel hatályon kívül helyezett és felváltott) 1408/71 rendelet alkalmazására vonatkozó Reichel-Albert ítélet[6] alapjául szolgáló körülményekhez. A Bíróság ebben az ítéletben és más korábbi ítéletekben (nevezetesen az Elsen[7] és a Kauer[8] ítéletben) szintén az 1408/71 rendelet alapján elfogadott érvelését követve, ahhoz, hogy az osztrák jogszabályok a gyermekneveléssel töltött vitatott időszakokra alkalmazhatóak legyenek, elegendő azt bizonyítani, hogy ezen időszakok „elégséges kapcsolatban” állnak az e tagállam területén munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységgel szerzett jogosultsági időszakokkal.

27. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy bár a felperes gyermekei születésének idején nem tartózkodott Ausztriában, valójában ez volt az egyetlen tagállam, ahol dolgozott és munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységgel jogosultsági időszakokat szerzett. E bíróság azt is kifejti, hogy mivel az 1408/71 rendelet a gyermekneveléssel töltött

6 2012. július 19-i ítélet (C-522/10, EU:C:2012:475) (a továbbiakban: Reichel-Albert ítélet).

7 2000. november 23-i ítélet (C-135/99, EU:C:2000:647) (a továbbiakban: Elsen ítélet).

8 2002. február 7-i ítélet (C-28/00, EU:C:2002:82) (a továbbiakban: Kauer ítélet).

vitatott időszakok alatt még hatályban volt, a Bíróság fent említett ítélkezési gyakorlatának fényében alapos okok szólnak az „elégséges kapcsolat” tesztjének ezen időszakokra történő alkalmazása mellett. Ha ez nem volna lehetséges, valójában a felperes a saját érdekei szempontjából kevésbé kedvező helyzetben lenne a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének hatálybalépését követően, mint azt megelőzően. Jogi helyzetének ilyen változása jóval azután következne be, hogy a gyermekneveléssel töltött vitatott időszakokat megszerezte.

28. Ebből következően a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak afelől, hogy az osztrák jog gyermekneveléssel töltött vitatott időszakokra való *alkalmazhatóságának* a kérdését *kizárólag* a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése alapján kell-e megoldani. Véleménye szerint felmerül a kérdés, hogy e rendelkezés a jelen ügyben sértheti-e a jogos bizalmat, amelyet a felperes a Bíróság 1408/71 rendelet alkalmazására vonatkozó ítélkezési gyakorlatából következően támaszthat.

29. Ebben az összefüggésben az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [987/2009 rendelet] 44. cikkének (2) bekezdését, hogy azzal már azért is ellentétes, hogy az öregségi nyugdíj nyújtása szempontjából illetékes tagállam, amelynek jogszabályi rendelkezései alapján a nyugdíj igénylője a más tagállamokban töltött gyermeknevelési időszakok kivételével egész pályafutása során munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként folytatott keresőtevékenységet, az említett gyermeknevelési időszakokat számításba vegye, mert a szóban forgó nyugdíjigénylő személy az érintett gyermekkel kapcsolatos gyermeknevelési időszak figyelembevételének az említett tagállam jogszabályi rendelkezései szerinti kezdetekor sem munkavállalóként, sem önálló vállalkozóként nem folytatott keresőtevékenységet?

Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

2) Úgy kell-e értelmezni a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdése első mondatának első félmondatát, hogy a [883/2004 rendelet] II. címe szerint illetékes tagállam a gyermeknevelési időszakokat a saját jogszabályai alapján általában nem veszi számításba, vagy úgy, hogy csak valamely konkrét ügyben nem veszi számításba?”

30. A 2020. október 13-i előzetes döntéshozatal iránti kérelmet 2020. november 4-én vették nyilvántartásba. Írásbeli észrevételeket nyújtott be a felperes, a PVA, a cseh, a spanyol és az osztrák kormány, valamint az Európai Bizottság.

31. A cseh kormány kivételével valamennyi fél és érdekelt fél képviseltette magát a 2021. november 11-én tartott tárgyaláson.

IV. Elemzés

32. A 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése szerint azon tagállam illetékes hatóságának, amelyben valamely személy munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként tevékenységet folytatott (a továbbiakban: A tagállam), az öregségi nyugdíj megállapításának szempontjából *úgy* kell figyelembe vennie az ezen személy által egy másik tagállamban (a továbbiakban: B tagállam) szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokat, *mintha a gyermeknevelésre saját területén került*

volna sor,[9] ha az alábbi feltételek teljesülnek:

– B tagállam jogszabályai szerint a gyermeknevelési időszakokat nem veszik számításba;

– Az érintett személyre A tagállam jogszabályait előzőleg alkalmazni kellett azon az alapon, hogy munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként tevékenységet folytatott abban a tagállamban; és

– E személy az említett tevékenység folytán továbbra is A tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozott abban az időpontban, amikor e tagállam jogszabályainak értelmében a gyermeknevelési időszak beszámítása az érintett gyermek tekintetében megkezdődött.[10]

33. Kérdéseivel – amelyekre sorban rátérek – az előterjesztő bíróság arra kéri a Bíróságot, hogy e rendelkezés tárgyi hatályát két szempontból tisztázza.

34. A kérdést előterjesztő bíróság egyrészt lényegében arra keresi a választ, hogy a Bíróság korábbi ítélkezési gyakorlatában (és – közelebbről – a Reichel-Albert ítéletben) elfogadott bírói megoldás továbbra is alkalmazandó marad-e a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének alkalmazásával összefüggésben, azaz még akkor is, ha a fent felsoroltak közül a harmadik követelmény nem teljesül, A tagállam illetékes hatóságai – feltéve, hogy „elégséges kapcsolat” van a területén munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységgel szerzett releváns időszakok és a B tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakok között – kötelesek lennének A tagállam jogszabályait alkalmazni az ilyen időszakokra.

35. Konkrétan arra kíván választ kapni, hogy a Bíróság által az 1408/71 rendelet – amely a gyermekneveléssel töltött időszakok vonatkozásában különös szabályokat nem tartalmazott – általános szabályainak alkalmazásával összefüggésben kialakított „elégséges kapcsolat” tesztje továbbra is releváns-e – és ha igen mennyiben – olyan helyzetben, amikor a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése közvetlenül foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy melyik tagállam jogszabályai alkalmazandóak az ilyen időszakokra. Ez a kérdés abból a körülményből ered, hogy – az alapeljárás keretében – úgy tűnik, a gyermekneveléssel töltött vitatott időszakok nem teljesítik az e rendelkezésben előírt harmadik követelményt, mivel a felperes nem folytatott munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységet Ausztriában azon időpontban, amikor az ilyen időszakok beszámítása az osztrák jogszabályok értelében megkezdődne. Vélhetően azonban az ilyen időszakok megfelelnének a Bíróság korábbi ítélkezési gyakorlatában meghatározott „elégséges kapcsolat” tesztjének.

36. A kérdést előterjesztő bíróság másrészt a fenti 32. pontban felsorolt első követelmény kapcsán annak tisztázását kéri, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése csak olyan helyzetekre alkalmazandó-e, amikor B tagállam *főszabály szerint* nem írja elő a gyermekneveléssel töltött időszak figyelembevételét a jogszabályaiban, vagy azokra az esetekre is alkalmazandó, amelyekben bár létezik ilyen szabályozás, de a gyermekneveléssel töltött időszakot ez utóbbi tagállam valamely *konkrét esetben* nem veszi figyelembe. Ha az első megközelítés követendő, akkor az alapeljárás keretében az osztrák jog semmi esetre *sem* alkalmazható a gyermekneveléssel töltött vitatott időszakokra, ha a belga vagy a magyar jog olyan rendelkezést tartalmaz, amely főszabály szerint lehetővé teszi az ilyen időszakok figyelembevételét. A második megközelítés

[9] A 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése az egyenlő bánásmód általános elvét tükrözi, amelyet a 883/2004 rendelet 5. cikke kodifikálni kíván (lásd e tekintetben még ez utóbbi rendelet (5) preambulumbekezdését).

[10] Egyébiránt megjegyzem, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkének (3) bekezdése egyértelművé teszi, hogy az ugyanezen cikk (2) bekezdésében előírt kötelezettség nem alkalmazandó, amennyiben az érintett személy a munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenysége miatt *valamely más* tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik vagy kerül.

szerint azonban nem csupán azt kell megvizsgálni, hogy léteznek-e ilyen jogszabályi rendelkezések, hanem azt is ellenőrizni kell, hogy a jelen ügyben az illetékes belga, illetve magyar hatóságok *ténylegesen* figyelembe vették-e a gyermekneveléssel töltött vitatott időszakokat.

A. Az első kérdés

37. Elemzésem az első kérdés vonatkozásában a következőképpen épül fel. Először felvázolom a Bíróság „elégséges kapcsolat” tesztjét az 1408/71 rendelet alkalmazásával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatában (1). Ezután kifejtem, hogy miért vélem úgy, hogy ez a teszt a 883/2004 és a 987/2009 rendelet értelmében, konkrétabban pedig ez utóbbi rendelet 44. cikke (2) bekezdésének alkalmazásával összefüggésben már nem releváns (2). Végül teszek néhány rövid megjegyzést arra vonatkozóan, hogy miért gondolom úgy, hogy a felperes jogosan nem várhatja el, hogy helyzetére a Bíróság korábbi ítélkezési gyakorlata legyen irányadó (3).

1. A múlt: A Bíróság ítélkezési gyakorlata az Elsen, a Kauer és a Reichel-Albert ügyben, valamint az „elégséges kapcsolat” tesztje

38. A 883/2004 és a 987/2009 rendelet hatálybalépését megelőzően a Bíróság ítélkezési gyakorlata – értelmezésem szerint – kétlépcsős megközelítés köré épült, amely a következőkön alapult:

– az 1408/71 rendelet 13. cikkének (2) bekezdésében meghatározott általános kritérium fényében A tagállam jogszabályainak alkalmazhatósága a B tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokra mindaddig, amíg „szoros kapcsolat” vagy „elégséges kapcsolat” áll fenn ezen időszakok és az A tagállamban keresőtevékenységgel szerzett időszakok között (első lépés); és

– az elsődleges uniós jogból eredő azon kötelezettség, hogy az ilyen jogszabályok a B tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokat úgy kezeljék, mintha azokat A tagállamban szerezték volna meg (vagyis az ilyen időszakokat azonos módon kezeljék) (második lépés).

39. E kétlépcsős megközelítés felvázolására elsőként az Elsen ítéletben került sor, amely ügy egy gyermek Franciaországban történő nevelésére vonatkozott, miközben az e gyermek neveléséért felelős személy a gyermek születéséig és a szülési szabadság időszakát követően Németországban határ menti ingázó munkavállalóként dolgozott, és ott biztosítási kötelezettség terhelte. Ebben az ügyben a Bíróság azt állapította meg, hogy U. Elsen helyzetére a német szociális biztonsági jogszabályok alkalmazandók, mivel szoros kapcsolat van a gyermekneveléssel töltött, Franciaországban szerzett időszakok és a Németországban az ottani keresőtevékenységgel szerzett időszakok között (első lépés).[11] A Bíróság ezt követően megvizsgálta, hogy e jogszabályok összeegyeztethetők-e az uniós joggal (konkrétabban a Szerződés vonatkozó rendelkezéseivel), tekintettel arra, hogy olyan feltételt tartalmaztak, amely az öregségi ellátásra való jogosultságot lényegében attól tette függővé, hogy a gyerekek nevelése Németországban történjen vagy azt úgy lehet tekinteni, hogy ott történt (második lépés).[12]

40. A fent ismertetett első lépés részeként a Bíróság megállapította, hogy az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontjában foglalt általános kritériumok szerint valamely tagállam területén munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként tevékenységet folytató személy e

[11] Az ítélet 26. és 27. pontja.

[12] A 29. és azt követő pontokban.

tagállam szociális biztonsági rendszerének hatálya alá tartozik még akkor is, ha egy másik tagállam területén rendelkezik lakóhellyel. [13] A szóban forgó eljárásban U. Elsent nem lehetett úgy tekinteni, mint aki e rendelkezés értelmében véve Németországban „volt munkavállaló" azon időszakokban, amelyeket Franciaországban a gyermeke nevelésével töltött. Mindazonáltal a Bíróság azt állapította meg, hogy mivel „szoros kapcsolat" állt fenn ezen időszakok és U. Elsen németországbeli tevékenységi időszakai között, U. Elsen esetében nem lehet úgy tekinteni, hogy megszüntette a Németországban folytatott valamennyi keresőtevékenységét és emiatt a lakóhelye szerinti tagállam (Franciaország) jogszabályainak hatálya alá került. A gyermekneveléssel Franciaországban töltött vitatott időszakokra tehát a német jog volt alkalmazandó. [14]

41. A Kauer ítéletben követett érvelés ehhez hasonló. Ebben az ügyben a felperes osztrák állampolgár volt, akinek három gyermeke Ausztriában született. Ezután 1970-ben Belgiumba költözött, ahol teljes időben a gyermekei nevelésével foglalkozott. 1975-ben kezdett újra dolgozni, amikor visszatért Ausztriába. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az Elsen ítélet alapján egyértelmű, hogy az a tény, miszerint egy L. Kauerhez hasonló személy csak egy tagállamban (Ausztriában) dolgozott és gyermekei születése idején e tagállam jogszabályainak hatálya alatt állt, lehetővé teszi az „elégséges kapcsolat" megállapítását e gyermekneveléssel töltött időszakok és az adott tagállamban keresőtevékenység folytatásával szerzett biztosítási időszakok között. [15] A fenti 38. pontban ismertetett első lépéssel kapcsolatban tehát a Bíróság kimondta, hogy L. Kauer Belgiumban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakaira az osztrák jog volt alkalmazandó.

42. Véleményem szerint a Bíróság mindkét esetben az első lépésre alapozta következtetését, vagyis hogy a szóban forgó, gyermekneveléssel töltött vitatott időszakokra alkalmazandó jogszabályok A tagállam (a foglalkoztatás szerinti tagállam) jogszabályai voltak, azon körülmény alapján, hogy a felperes vagy keresőtevékenységet folytatott e tagállamban vagy egyébként ez utóbbi jogszabályainak hatálya alá tartozott, *a gyermek születése idején* és a gyermekneveléssel töltött időszak *kezdetekor* folytatott keresőtevékenysége következtében. Véleményem szerint ez a konkrét tény tette lehetővé a Bíróság számára azon következtetés levonását, hogy „szoros kapcsolat" (Elsen) vagy „elégséges kapcsolat" (Kauer) áll fenn az A tagállamban szerzett, releváns jogosultsági időszakok és a B tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakok között. [16]

43. A Reichel-Albert ügyben egy másik forgatókönyv merült fel. Ebben az ügyben a gyermeket nevelő szülő a gyermek születésekor nem (de még közvetlenül az előtt sem) állt A tagállam jogszabályainak hatálya alatt. Az alapeljárás felperese német állampolgár volt, aki – akárcsak az Elsen, illetve a Kauer ügy felperese – csak egy tagállamban folytatott keresőtevékenységet (konkrétan Németországban), mielőtt másik tagállamba (Belgiumba) költözött volna. Ugyanakkor a másik két ügy felperesétől eltérően első gyermeke születése előtt néhány hónapig Belgiumban lakott. Ezt követően Belgiumban évekig otthon maradt gyermekeivel, amely idő alatt nem dolgozott, mielőtt visszatért volna Németországba keresőtevékenységet folytatni. [17]

[13] Uo. 25. pont.

[14] Uo. 26. pont.

[15] Lásd: Kauer ítélet, 32. és azt követő pontok.

[16] Érdekes lehet megjegyezni, hogy a Kauer ügyben a felperes valójában bizonyos idővel gyermekei születése előtt abbahagyta a munkát és munkanélküli lett Ausztriában. Véleményem szerint a Bíróság azért jutott arra a következtetésre, hogy L. Kauer ennek ellenére e tagállam jogszabályainak hatálya alatt maradt gyermekei Belgiumban történő nevelésének időszakai alatt is, mert csak a legfiatalabb gyermekének születése után telepedett le e tagállamban.

[17] A Reichel-Albert ítélet a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének hatálybalépése után született, azonban a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az ügy tényállására időbeli hatálya folytán a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló korábbi jogi eszköz, nevezetesen az 1408/71 rendelet, nem pedig a 883/2004 és a 987/2009 rendelet alkalmazandó.

44. Az „elégséges kapcsolat” azon tesztjére építve, amelyet az Elsen és a Kauer ügyben is alkalmazott, a Bíróság megállapította, hogy D. Reichel-Albert helyzetére a német jogszabályok voltak alkalmazandók, még akkor is, ha azon időszakok, amelyek alatt németországi keresőtevékenysége miatt e jogszabályok hatálya alá tartozott, nem közvetlenül előzték meg az első gyermekének Belgiumban történt megszületésének időpontját. A Bíróság következtetését véleményem szerint különösen két körülmény befolyásolta. Az egyik, hogy D. Reichel-Albert kizárólag egy és ugyanazon tagállamban (Németország) dolgozott és fizetett járulékot lakóhelyének egy másik olyan tagállamba (Belgium) történő ideiglenes áthelyezését megelőzően és azt követően, amelyben soha nem dolgozott.[18] A másik, hogy D. Reichel-Albert Belgiumba kifejezetten családi okokból[19] és közvetlenül Németországból költözött, ahol a költözését megelőző hónapig alkalmazásban állt.

45. Amint arra a fenti 38. pontban rámutattam, mindhárom fenti ügy az 1408/71 rendelet alkalmazásával összefüggésben merült fel. E rendelet a 13. cikkének (2) bekezdésében a szociális biztonság területén a kollíziós kérdések megoldását célzó általános szabályokat sorolt fel, azonban a gyermekneveléssel töltött időszakokra vonatkozó rendelkezéseket nem tartalmazott. E joghézaggal szembesülve a Bíróság (a fenti 38. pontban ismertetett első lépésben) kimondta, hogy valamely olyan tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokra, amely nem azonos azzal a tagállammal, ahol a személy dolgozott, továbbra is ez utóbbi tagállam joga irányadó, mindaddig, ameddig lényegében „elégséges kapcsolat” áll fenn az ilyen időszakok és az e területen a keresőtevékenységgel szerzett, releváns „jogosultsági” időszakok között.

46. A Bíróság csak ezen értékelés befejezését követően fordult a Szerződés munkavállalók és polgárok szabad mozgására vonatkozó releváns rendelkezéseihez, és foglalkozott az elsődleges uniós joggal való összeegyeztethetőség kérdésével (második lépés). Csak egy példát említve, a Bíróság a Reichel-Albert ítéletben csak azt követően, hogy arra a következtetésre jutott, hogy a gyermekneveléssel töltött külföldi, vitatott időszakok és a releváns jogosultsági időszakok között „elégséges kapcsolat” áll fenn és így az ilyen, gyermekneveléssel töltött külföldi időszakokra a német jog *volt alkalmazandó* (első lépés), állapította meg, hogy ugyanezen jogszabályok összeegyeztethetetlenek az EUMSZ 21. cikkel (második lépés), mivel a Bíróság álláspontja szerint D. Reichel-Albertet, bár sosem végzett munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységet Belgiumban, kedvezőtlenebb bánásmódban részesítenék annál, mint amely akkor illetné meg, ha nem élt volna a mozgás Szerződés szerinti szabadságával.[20]

47. Miután röviden vázoltam a Bíróság 1408/71 rendeletre vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, rátérek a jelenlegi helyzetre és kifejtem, hogy véleményem szerint miért nem releváns az „elégséges kapcsolat” tesztje az alapügybelihez hasonló olyan eljárások vonatkozásában, amelyekre a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése alkalmazandó.

[18] Lásd: Reichel-Albert ítélet, 35. pont.

[19] Uo.

[20] Uo., 40–42. pont.

2. A jelenlegi helyzet: a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése és az ok, amiért az „elégséges kapcsolat” tesztje már nem releváns

48. Tekintettel az alapügy tényállásának a fenti 16. és 20. pontban ismertetett kronológiájára és a 987/2009 rendelet hatálybalépésének időpontjára, egyértelmű, hogy a jelen ügyre időbeli hatályát tekintve e rendelet alkalmazandó.[21] Ezt sem a kérdést előterjesztő bíróság, sem az alapeljárásban részt vevő felek és érdekelt felek nem vitatják. A jelen ügy tehát eltér az *Elsen*, a *Kauer* és a *Reichel-Albert* ügytől, legalább annyiban, hogy azon ügyekben az eljárás teljes egészében ki volt zárva e rendelet időbeli hatálya alól.[22]

49. Az alapeljárásban részt vevő felek és az érdekelt felek egyetértenek abban is, hogy az alapeljárás keretében a felperes nem hivatkozhat a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésére, mert nem folytatott sem munkavállalói, sem önálló vállalkozói tevékenységet Ausztriában abban az időpontban, amikor a gyermekneveléssel töltött vitatott időszakok beszámítása az osztrák jog értelmében megkezdődne. Amint arra a fenti 32. pontban rámutattam, a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében felsorolt harmadik követelmény az, hogy a személy továbbra is úgy tekinthető, mint aki keresőtevékenységet „folytat” A tagállamban (Ausztriában) abban az időpontban, amikor e tagállam jogszabályainak értelmében a gyermekneveléssel töltött vitatott időszak beszámítása az érintett gyermek vonatkozásában megkezdődne. Az osztrák jog értelmében ez az időpont 1988. január 1. lenne.[23] Ekkor a felperes már több mint egy éve elhagyta Ausztriát és további tanulmányokat folytatott az Egyesült Királyságban, mielőtt letelepedett volna Belgiumban, ahol mindkét gyermeke született.

50. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az alapügy tényállása hasonló a Reichel-Albert ügy tényállásához, mivel abban az ügyben az az időszak, amelynek során a felperes az A tagállamban folytatott keresőtevékenysége folytán e tagállam jogszabályainak hatálya alatt állt, szintén nem közvetlenül előzte meg a gyermekek születését. Így arra keresi a választ, hogy a Reichel-Albert ítéletben alkalmazott bírói megoldás a jelen ügyben alkalmazható lenne-e. Úgy véli, hogy ha alkalmazható, akkor a felperes jogosult volna a Belgiumban és Magyarországon szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakainak figyelembevételére.

51. Megjegyzem, hogy e tekintetben két különböző érvelést terjesztettek a Bíróság elé.

52. Egyrészt a felperes – akinek ezen álláspontját a Bizottság és a cseh kormány is támogatja – az állítja, hogy a Bíróságot köti a Reichel-Albert ítéletbeli *ratio decidendi*, így a tényállás vonatkozásában hasonló ügyekben, a külföldön szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokról, amelyek a *tárgyi* hatály tekintetében nem tartoznak a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének hatálya alá (noha az *időbeli* hatály tekintetében e rendelet hatálya alá tartoznak), továbbra is az EUMSZ 21. cikk és az „elégséges kapcsolat” tesztje alapján kell dönteni. Egyébként a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése folytán az öregségi nyugdíjat kérelmező személyek kedvezőtlenebb bánásmódban részesülnének, mint amilyen bánásmódban e rendelet hatálybalépése előtt részesültek volna. Az alapeljárás keretében a felperes anyagilag rosszabb

[21] Amint arra a Bíróság a Reichel-Albert ítéletben emlékeztetett (a 25. és 26. pontban), a 987/2009 rendelet 97. cikkében az uniós jogalkotó e rendelet hatálybalépésének időpontjaként 2010. május 1-jét állapította meg. Az alapeljárás keretében a felperes által megtámadott határozatot a PVA 2017. december 29-én hozta, jóval a 987/2009 rendelet hatálybalépése után. Ugyanezen rendelet már akkor is alkalmazandó volt, amikor a felperes az öregségi nyugdíj vonatkozásában a PVA-hoz fordult.

[22] Lásd például: Reichel-Albert ítélet, 27. és 28. pont.

[23] A PVA a tárgyaláson kifejtette, hogy az ASVG 231. §-ának (3) bekezdése alapján a gyermekneveléssel töltött időszakok beszámítása azon időpontot követő első teljes naptári hónap elteltével kezdődik meg, amikor az ugyanezen jogszabály 227a. vagy 228a. §-ában foglalt feltételek teljesülnek. Az ügy irataiból az derül ki, hogy a felperes első gyermeke 1987 decemberében született.

helyzetbe kerülne egyszerűen azért, mert úgy döntött, gyermekeit nem Ausztriában, hanem egy másik tagállamban neveli. Kétségtelen, hogy ha Ausztriában maradt volna, az osztrák jogszabályok arra kötelezné a PVA-t, hogy teljes egészében vegye figyelembe az ilyen időszakokat.

53. Másrészt a PVA, valamint az osztrák és a spanyol kormány lényegében azt az álláspontot képviseli, hogy a Reichel-Albert ítéletbeli tesztet, amely az A tagállamban keresőtevékenységgel szerzett időszakok és a B tagállamban szerzett, gyermeknevelléssel töltött időszakok közötti „szoros kapcsolat” vagy „elégséges kapcsolat” meglétére épült, felváltották a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében meghatározott kritériumok, így e tesztet a Bíróság már nem alkalmazhatja.

54. Ez utóbbi állásponttal értek egyet.

55. Egyrészt, szeretném először is kiemelni, hogy a gyermeknevelléssel töltött külföldi időszakok figyelembevétele tekintetében az EUMSZ 21. cikk – a Bíróság fentebb kifejtett ítélkezési gyakorlata szerint – attól a tagállamtól, amelynek jogszabályai alkalmazandónak minősülnek egy olyan konkrét helyzetre, amelyben valamely személy élt a mozgás szabadságával és úgy döntött, hogy gyermekeit egy másik tagállamban neveli, azt követeli meg, hogy úgy kezelje e helyzetet, mintha arra a saját területén került volna sor. [24]

56. Álláspontom szerint ez a szabály a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése értelmében nem változik. Az e rendelkezésben felsorolt feltételek *csak* azokat a helyzeteket korlátozzák, amelyekben A tagállam jogszabályainak alkalmazhatósága megállapítható valamely konkrét külföldi gyermeknevelési helyzetre, [25] de semmilyen módon nem érintik az A tagállamra háruló kötelezettségeket, amennyiben e tagállam jogát az ilyen helyzetre alkalmazhatónak találják. Ennek megfelelően nem szabad szem elől téveszteni, hogy míg a fenti 38. pontban ismertetett két lépést most egyetlen jogszabályi rendelkezés foglalja magában, az utóbbiból eredő kötelezettségek továbbra is kettős jellegűek: (i) A tagállamnak alkalmaznia kell a jogszabályait a B tagállamban szerzett, gyermeknevelléssel töltött időszakokra, ha a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében felsorolt feltételek teljesülnek, és (ii) ha ez a helyzet és A tagállam jogszabályai alkalmazandók, akkor e tagállamnak úgy kell kezelnie az ilyen időszakokat, mintha azokat a területén szerezték volna meg.

57. Ezek a megjegyzések lehetővé teszik számomra, hogy rámutassak arra, mi a valódi probléma ebben az ügyben. Nem az, hogy a felperes az osztrák jogszabályok alapján kedvezőtlenebb bánásmódban részesülhet pusztán azért, mert gyermekei nevelése során két másik tagállamban élt (egyértelmű, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése értelmében ez nem opció). [26] Sokkal inkább arról van szó, hogy az osztrák jogszabályoknak az ő helyzetére való *alkalmazhatóságát* korlátozó feltételeket e rendelkezés szűkebben határozza meg, mint a Reichel-Albert ügyben alkalmazott teszt.

[24] Természetesen ennyi már az Elsen (33–36. pont), a Kauer (43. és 44. pont) és a Reichel-Albert ítéletből (38–44. pont) is világosan kiderül.

[25] Azon helyzetekkel összehasonlítva, amelyekre az „elégséges kapcsolat” tesztje vonatkozott volna, amelyre a Bíróság az 1408/71 rendelet alkalmazásával összefüggésben támaszkodott volna.

[26] E tekintetben teljes mértékben osztom a Bizottság véleményét, amely szerint a 883/2004 és a 987/2009 rendeletet annak érdekében fogadták el, hogy az uniós polgárok szabad mozgásának előmozdítását, nem pedig korlátozását szolgáló hatásköri szabályokat fektessen le. Ez minden bizonnyal igaz; a Bíróság ugyanis következetesen hangsúlyozta, hogy az 1408/71 rendelet, majd a 883/2004 rendelet a munkavállalók és az önálló vállalkozók Unión belüli szabad mozgásának biztosítása érdekében, a velük szemben a különböző nemzeti jogszabályok szempontjából alkalmazandó egyenlő bánásmód elvétől vezérelve, koordinációs rendszert hozott létre, amely különösen a rájuk alkalmazandó jogszabály meghatározására irányul (lásd: 2019. január 23-i Zyla ítélet [C-272/17, EU:C:2019:49, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat]).

58. Másrészt, számomra egyértelmű, hogy ha az uniós jog a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében már előírtaknál szélesebb körű kötelezettségeket rótt volna a tagállamokra jogszabályaiknak a gyermekneveléssel töltött külföldi időszakokra való alkalmazása kapcsán, akkor az e rendelkezésben felsorolt követelmények csak a körülmények egyik olyan csoportját alkotnák, amelyek esetén A tagállamnak alkalmaznia kell a jogszabályait a B tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokra.

59. Be kell vallanom, hogy inkább hajlanék a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdése ilyen értelmezésének elfogadására, ha e rendelkezés *megszövegezése* legalább *valamilyen mértékben nyitott vagy kétértelmű* volna. Az én értelmezésemben azonban e rendelkezés egy apró utalást sem tartalmaz arra a körülményre, hogy az uniós jog bármilyen ehhez hasonló további kötelezettséget róhatna arra a tagállamra, amelyben az öregségi nyugdíjat kérelmező személy munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységet folytatott. Amint arra a fenti 45. pontban rámutattam, az „elégséges kapcsolat” tesztjét a Bíróság az 1408/71 rendelet általános kritériumai kapcsán fogalmazta meg, nem pedig maga az EUMSZ 21. cikk vonatkozásában (amely az Elsen, a Kauer és a Reichel-Albert ítélet esetében alapul szolgált A tagállam azon kötelezettségéhez, hogy második lépésben a gyermekneveléssel töltött külföldi időszakokat úgy kezelje, mintha azokra a saját területén kerül volna sor). [27] Tekintettel arra, hogy ezt a rendeletet a 883/2004 és a 987/2009 rendelet már hatályon kívül helyezte és felváltotta, és ez utóbbi rendelet 44. cikkének (2) bekezdése kifejezetten ezzel a kérdéssel foglalkozik, logikusnak tűnik levonni azt a következtetést, hogy az e rendelkezésben foglalt szabályok háttérbe szorították a Bíróság bármely korábbi kísérletét azon feltételek meghatározására, amelyek alapján A tagállam jogszabályai alkalmazhatóvá válhatnak a B tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokra.

60. Természetesen ez még nem a történet vége, és nem is lehet az, mert figyelembe kell venni a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése mögött húzódó jogalkotói szándékot is, és mérlegelni azt, hogy vajon az *elfogadásának* körülményei alátámasztják-e ezt az értelmezést. E vonatkozásban megjegyzem, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének jogalkotási előzményei arról tanúskodnak, hogy elfogadására nem csupán annak érdekében került sor, hogy tükrözze a Bíróság Elsen és Kauer ügyben hozott ítéleteit, hanem hogy *meghatározza* azok hatályát is. [28] Véleményem szerint tehát könnyen feltételezhető, hogy az uniós jogalkotó *tudatosan* döntött úgy, hogy nem hivatkozik a Bíróság által megfogalmazott „szoros kapcsolat” vagy „elégséges kapcsolat” tesztjére, és inkább azt a konkrétabb követelményt választja, hogy az adott személy továbbra is A tagállam jogszabályainak hatálya alatt marad az e tagállamban abban az időpontban végzett munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenysége alapján, amikor a gyermekneveléssel töltött időszakok beszámítása ugyanezen tagállam jogszabályai értelmében megkezdődne. [29]

[27] Ez természetesen nem azt jelenti, hogy azok a feltételek, amelyek alapján valamely tagállam jogszabályai alkalmazandóvá válnak egy adott, határokon átnyúló, szociális biztonsággal kapcsolatos esetre, önmagukban és önmaguktól indokolatlan korlátozásokat írhatnak elő az uniós polgárok szabad mozgása vonatkozásában. Ugyanakkor nem lehet szem elől téveszteni azt a körülményt, hogy az EUMSZ 21. cikk arra a logikára épül, hogy – ahogyan azt az (1) bekezdése egyértelművé teszi – „[*a] Szerződésekben és a végrehajtásukra hozott intézkedésekben megállapított korlátozásokkal és feltételekkel* minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz” (kiemelés tőlem). Noha ez a rendelkezés nem nyílt felhívás a jogalkotó felé, hogy e jog alapvető elveibe beavatkozzon, számomra meglehetősen egyértelmű, hogy – a szociális biztonság területén – a jogalkotó – többek között – bizony újradefiniálhatja azokat a jogi kritériumokat, amelyek alapján a mozgás szabadságával élő valamely személy jogosult arra hivatkozni, hogy származási tagállamának a joga továbbra is alkalmazandó rá.

[28] Lásd a 987/2009 rendelet (12) és (14) preambulumbekezdését. Lásd még az Európai Parlament első olvasatban 2008. július 9-én, a rendelet elfogadására tekintettel elfogadott álláspontjának (P6_TC1-COD(2006)0006) (13) preambulumbekezdését.

[29] Az eredeti bizottsági javaslatban a 44. cikk még inkább eltávolodni látszott az Elsen és a Kauer ítéletben alkalmazott bírói megoldástól, mivel az alábbiak szerint szövegezték meg: „a 883/2004/EK rendelet II. címe rendelkezéseinek értelmében a meghatározott tagállami illetékesség sérelme nélkül azon tagállam intézményének, amely területén a nyugdíjban részesülő *a gyermek születését követő tizenkét hónap alatt a leghosszabb ideig lakott*, figyelembe kell vennie a gyermek más tagállamban való nevelésének időszakait, amennyiben egy másik tagállam jogszabályai nem válnak alkalmazandóvá az érintett személy esetében munkavállalás vagy önálló munkavégzés miatt” (kiemelés tőlem) (lásd: a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet részletes végrehajtási szabályainak megállapításáról szóló, európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslat (COM(2006) 16 végleges).

61. Hozzátenném még, hogy úgy tűnik, az uniós jogalkotó a 883/2004 és a 987/2009 rendelet számos egyéb rendelkezésében nemcsak tükrözte, hanem pontosította is a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatát (sőt, bizonyos esetekben talán el is tért attól), amelyet az 1408/71 rendelet alkalmazásával összefüggésben kidolgozott.[30] Véleményem szerint ennyi már a 883/2004 rendelet (3) preambulumbekezdéséből is kiderül, amely megerősíti a jogalkotónak a korábbi rendelet rendelkezéseinek korszerűsítésére és egyszerűsítésére irányuló szándékát, tekintettel arra, hogy ez utóbbi összetetté és terjedelmessé vált számos módosítást és naprakésszé tételt követően, amelyek többek között a Bíróság különböző ítéleteinek figyelembevételét célozták.

62. Mivel a 987/2009 rendeletet az *Elsen* és a *Kauer* (de nem a *Reichel-Albert*) ítélet után fogadták el, a jogalkotó – ha az állt volna szándékában – úgy is megszövegezhette volna e rendelet 44. cikkének (2) bekezdését, hogy az teljesen és egyértelműen integrálja a Bíróság ezen ítéletei közül az első kettőben megfogalmazott értelmezést. Azonban úgy döntött, hogy nem így jár el. E körülmények között meg kell állapítani, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében a „szoros kapcsolat" vagy „elégséges kapcsolat" tesztjére való kifejezett utalás hiánya azt mutatja, hogy a jogalkotó szándékosan korlátozni kívánta az *Elsen* és a *Kauer* ítélet *ratio decidendijének* az alkalmazását, és csak azt a lehetőséget biztosította, hogy A tagállam jogszabályait a B tagállamban szerzett, gyermeknevelséssel töltött időszakokra az e rendelkezésben kifejezetten felsorolt feltételek szerint alkalmazzák.

63. Egyetértek a Bizottsággal abban, hogy a jogalkotó a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének elfogadásakor nem láthatta előre, hogy a Bíróság a Reichel-Albert ítéletben kiterjeszti az „elégséges kapcsolat" tesztjének körét. Talán másként szövegezte volna meg e rendelkezést, ha az ítéletet e rendelkezés elfogadása előtt hozták volna meg. A Bíróságnak azonban nem feladata, hogy e kérdésről spekuláljon. Tekintettel arra, hogy a jogalkotó a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében kifejezetten foglalkozott a gyermekneveléssel töltött külföldi időszakok beszámításának kérdésével, minden változtatást, amely azon feltételeket érinti, amelyek mellett A tagállam köteles a jogszabályait az ilyen időszakokra alkalmazni, nézetem szerint innentől kezdve szintén a jogalkotó kezdeményezésére kell megtenni.

64. Harmadrészt, a 883/2004 és a 987/2009 rendelet *céljának* közelebbi vizsgálata megerősíti azt a meggyőződésemet, hogy ellen kell állni annak a kísértésnek, hogy az utóbbi rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében jelenleg foglalt kötelezettségeket íratlan, ítélkezési gyakorlaton alapuló szabályokkal egészítsék ki. Amint az a 883/2004 rendelet 11. cikkének (1) bekezdéséből következik, a nemzeti szociális biztonsági rendszerek koordinálásának egyik alapvető elve az, hogy *csak egy* tagállam jogszabályai alkalmazandók.[31] Ebben az összefüggésben a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése a 883/2004 rendelet II. címében foglalt illetékességi szabályok alóli kivételt határoz meg, hogy valamely, az ilyen szabályok szerint már nem illetékes tagállamot kötelezze a más tagállamokban szerzett, gyermeknevelséssel töltött időszakok figyelembevételére.[32]

65. Véleményem szerint az ilyen kivétel határait kellő egyértelműséggel kell meghatározni. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a 883/2004 rendelet II. címének rendelkezései *teljes* és egységes kollíziós szabályrendszert képeznek, és azok célja egyrészt annak megakadályozása,

[30] Lásd például: 2013. április 11-i Jeltes és társai ítéletben (C-443/11, EU:C:2013:224, 32. pont) a Bíróság indokolását. Ez az ügy a 883/2004 rendelet 65. cikkének alkalmazására, továbbá arra a kérdésre vonatkozott, hogy e rendelkezés célja a Bíróságnak a korábban alkalmazandó rendelkezésre (nevezetesen az 1408/71 rendelet 71. cikke) vonatkozó ítélkezési gyakorlatának tükrözése vagy az attól való eltérés volt-e

[31] A 883/2004 és a 987/2009 rendelet kollíziós szabályainak általános magyarázatára lásd: Lhernould, J. P., „New rules on conflicts: regulations 883/2004 and 987/2009", *ERA Forum*, 12. szám, 2011, 25–38. o.

[32] Lásd: Jorens, Y. és Van Overmeiren, F., „General Principles of Coordination in Regulation 883/2004", *European Journal of Social Security*, 11. szám, 2009, 66. o.

hogy az e rendelet hatálya alá tartozó személyek – rájuk nézve irányadó szabályozás hiányában – a szociális biztonsági rendszer nyújtotta védelem nélkül maradjanak, másrészt több nemzeti szabályozás egyidejű alkalmazásának és az esetlegesen ebből eredő bonyodalmaknak az elkerülése.[33] A 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése némiképp egyedülálló rendelkezés, mivel az abban foglalt illetékességi szabályok – amelyek megkövetelik A tagállamtól, hogy jogszabályait gyermeknevelséssel töltött, külföldi időszakokra alkalmazza – nem érintik azt a tényt, hogy a 883/2004 rendelet II. címében meghatározott kritériumok talán éppen B tagállamot jelölik ki azon tagállamként, amelynek jogszabályai az érintett személyre egyébként alkalmazandók. Következésképpen fontos, hogy A tagállam illetékes hatóságai *teljes mértékben* megérthessék azokat a feltételeket, amelyek alapján e tagállam jogszabályai alkalmazandóvá válnak valamely olyan személy által szerzett, gyermeknevelséssel töltött időszakokra, aki a releváns időben sem „munkavállaló”, sem „önálló vállalkozó” nem volt e tagállamban (lásd a 883/2004 rendelet 11. cikke (3) bekezdésének a) pontját), és lakóhellyel sem rendelkezett e tagállamban (ugyanezen rendelet 11. cikke (3) bekezdésének e) pontja). Ha bármilyen kétség felmerülhetne az ilyen kötelezettségekkel kapcsolatban, akkor a 44. cikk (2) bekezdésének hatékonysága („hatékony érvényesülés”) szükségszerűen veszélybe kerülne.

66. A felperessel és a Bizottsággal ellentétben a fenti megfontolások összességére tekintettel azon a véleményen vagyok, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdése alkalmazásának keretében a tagállam nem köteles jogszabályait az egy másik vagy több más tagállamban szerzett gyermeknevelési időszakokra alkalmazni pusztán azon az alapon, hogy ezen időszakok „szoros kapcsolatban” állnak a területén korábban szerzett, jogosultsági időszakokhoz. Csak akkor kell így tennie, ha az e rendelkezésben felsorolt, a fenti 32. pontban felidézett valamennyi feltétel fennáll.

67. Végezetül szeretném hangsúlyozni azt a tényt, hogy véleményem szerint azok a gazdasági következmények, amelyek az alapeljárás keretében az osztrák, a belga vagy a magyar jognak a gyermeknevelséssel töltött vitatott időszakokra való alkalmazásából erednének, nem befolyásolhatják az első kérdésre adandó választ. Az, hogy a felperes anyagilag rosszabb helyzetbe kerülne-e, mert A tagállam anyagi joga helyett B tagállamé lenne a helyzetére alkalmazandó, véleményem szerint nem befolyásolhatja a Bíróság értékelését. A gyermeknevelséssel töltött külföldi időszakokra alkalmazandóként kijelölt jog bizonyos estekben előnyös lehet az érintett személy számára, míg más esetekben hátrányos.

68. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy az Unió elsődleges joga nem garantálhatja a munkavállaló számára, hogy a származási tagállamától eltérő tagállamba történő áttelepülés a szociális biztonság szempontjából semleges lesz, mivel a tagállamok szociális biztonsági rendszerei és jogszabályai közötti eltérésekre tekintettel az ilyen áttelepülés a szociális védelem terén az esettől függően lehet kisebb vagy nagyobb mértékben előnyös vagy hátrányos az érintett személy számára.[34] Ebben az összefüggésben a 883/2004 és a 987/2009 rendeletnek nem célja a harmonizáció vagy akár az összehangolás, hanem pusztán egy kordinációs rendszer létrehozása, többek között az azon munkavállalókra alkalmazandó jogszabályok meghatározásával, akik

[33] Lásd ebben az értelemben: 2020. március 5-i Pensionsversicherungsanstalt (Rehabilitációs támogatás) ítélet (C-135/19, EU:C:2020:177, 46. pont). Egyes érvek szerint a 883/2004 rendelet II. címében foglalt koordinációs rendszernek *kizárólagos hatálya* van, mivel az abban meghatározottakon kívül más jogszabályok nem alkalmazhatók. E tekintetben lásd: Jorens, Y., és Van Overmeiren, F., „General Principles of Coordination in Regulation 883/2004”, *European Journal of Social Security*, 2009, 11. szám, 72. o.

[34] Lásd: 2019. január 23-i Zyla ítélet (C-272/17, EU:C:2019:49, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

– különböző körülmények között – élnek a szabad mozgás jogával.[35] Az a tény, hogy a szabad mozgás gyakorlásának hatása a körülményektől függően eltérő mértékben lehet kedvező vagy kedvezőtlen az érintett személy számára, a tagállamok jogai közötti különbség fenntartására irányuló szándék közvetlen eredménye.[36]

3. A felperes nem támaszthatott jogos bizalmat arra vonatkozóan, hogy helyzetére a Bíróság korábbi ítélkezési gyakorlata lesz irányadó

69. Miután bemutattam azon indokokat, amelyek miatt nem hiszem, hogy a Reichel-Albert ítéletben megfogalmazott bírói megoldás a jelen ügyre alkalmazható, a teljesség kedvéért ki szeretnék térni a felperes azon érvére, amely szerint jogos bizalmat támaszthatott aziránt, hogy a gyermekneveléssel töltött vitatott időszakokra az osztrák jog alkalmazandó, mivel az ilyen időszakokat jóval a 987/2009 rendelet hatálybalépése előtt szerezte, és korábban megfelelt volna a Kauer és az Elsen ítéletben alkalmazott „szoros kapcsolat” vagy „elégséges kapcsolat” tesztjének.

70. Ezen érvre válaszul a PVA és az osztrák kormány azzal érvel, hogy az alapeljárás keretében a felperes nem támaszthatott ilyen jogos bizalmat. Egyrészt amikor Belgiumba, illetve Magyarországra költözött, Ausztria nem volt tagállam, továbbá a Kauer és az Elsen ítéleteket még nem hozták meg. Másrészt a felperes nem szerzett semmilyen jogot ezen időszakokra tekintettel mindaddig, amíg nem kérte az öregségi nyugdíj folyósítását 2017-ben.

71. Egyetértek a PVA-val és az osztrák kormánnyal abban, hogy akkor, amikor a felperes 1987-ben Belgiumba, majd 1991-ben Magyarországra költözött, semmiképpen sem gondolhatta, hogy az EUMSZ 21. cikk szerinti szabad mozgás jogát gyakorolja, és hogy ennek eredményeként e tagállamokban olyan időszakokat szerzett, amelyeket a PVA úgy kezel, mintha azokat osztrák területen szerezte volna. Az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság és a Svéd Királyság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmány[37] 2. cikke értelmében az eredeti Szerződések rendelkezései és az intézmények által a csatlakozást megelőzően elfogadott jogi aktusok csak 1995. január 1-jétől váltak kötelezővé Ausztria számára.

72. Mindazonáltal, ha itt abbahagynánk az elemzést, figyelmen kívül hagynánk azt a tényt, hogy a nyugdíjügyek vonatkozásában az időbeli hatályra tekintettel alkalmazandó szabályok meghatározásához releváns időpont az, amikor az adott személy öregségi nyugdíj iránti kérelmet nyújt be. A felperes esetében a „kulcsfontosságú” időpont 2017. október 11. Ausztria ekkor valóban tagja volt az Európai Uniónak.

73. A Kauer ítéletből egyértelműen kiderül, hogy ilyen feltételek esetén az osztrák hatóságoknak a felperes nyugdíjjogosultságát még az *Ausztria csatlakozását megelőzően szerzett biztosítási időszakok alapján is* az uniós jognak megfelelően, és különösen a Szerződéseknek a munkavállalók szabad mozgására vagy minden uniós polgár tagállamok területén való mozgásának és tartózkodásának szabadságára vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően kell

[35] Lásd a 883/2004 rendelet (1) preambulumbekezdését. Az abban kialakított kollíziós szabályrendszer azzal a hatással jár, hogy minden tagállam jogalkotójától *csak* azt a lehetőséget vonja el, hogy e tárgyban a nemzeti jogszabályok hatályát és alkalmazási feltételeit, az azok hatálya alá eső személyi kört, és azon területet tetszése szerint határozza meg, amelyen belül a nemzeti rendelkezések kifejtik hatásukat (lásd: 2019.január 23-i Zyla ítélet [C-272/17, EU:C:2019:49; 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat]). Az EUMSZ 48. cikkel összhangban egyébként érintetlenül hagyja a tagállamok hatáskörét e területen, feltéve, hogy utóbbiak az uniós jognak, és különösen az e rendeletek és az EUMSZ személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezései céljának megfelelően járnak el.

[36] Lásd hasonlóképpen: Jääskinen főtanácsnok Reichel-Albert ügyre vonatkozó indítványa (C-522/10, EU:C:2012:114, 43., 45. és 46. pont).

[37] HL 1994. C 241., 9. o. és HL 1995. L 1., 1. o.

elvégezniük.[38] Az alapügybeli helyzet nem jogok uniós jogból eredő, Ausztria csatlakozását megelőzően történt állítólagos megszerzésének elismerésére vonatkozik, hanem arra a kérdésre, hogy ellentétes-e az uniós joggal az, hogy a PVA 2017 decemberében megtagadta a gyereknevelséssel töltött vitatott időszakok figyelembevételét, amely uniós jog *ebben az időpontban* kötelező volt Ausztriára.[39]

74. E kérdés tisztázását követően, véleményem szerint, a felperes, az állításával ellentétben, nem támaszthatott jogos bizalmat abban a tekintetben, hogy azt a kérdést, hogy az ilyen időszakokra az osztrák jog *alkalmazandó-e*, az Elsen és a Kauer ítéletben (az 1408/71 rendelet szerinti kritériumokkal kapcsolatban) szereplő „szoros kapcsolat" vagy „elégséges kapcsolat" tesztjére tekintettel fogják megoldani, nem pedig a 883/2004 és a 987/2009 rendeletben foglalt szabályok figyelembevételével.

75. E vonatkozásban megjegyzem, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a bizalomvédelem elvét nem lehet oly módon kiterjeszteni, hogy „általános módon akadályozza az új jogszabálynak a korábbi jogszabály hatálya alatt keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira való alkalmazását".[40] Ezzel szemben az uniós jogi anyagi jogi szabályokat a jogos bizalom elvének tiszteletben tartása érdekében úgy kell értelmezni, hogy azok „a hatálybalépésüket megelőzően keletkezett jogviszonyokra csak annyiban vonatkoznak, amennyiben azok szövegéből, céljából és rendszertani elhelyezkedéséből az ilyen értelmezés világosan következik".[41]

76. A jelen ügyben a 883/2004 és a 987/2009 rendelet hatálybalépésének időpontja (2010. május 1.) a felperes öregségi nyugdíjának az alapügyben való meghatározása szempontjából nem jelenti azt, hogy a gyermekneveléssel töltött vitatott időszakokra a korábban alkalmazandó rendeletnek, nevezetesen az 1408/71 rendeletnek kell irányadónak lennie. Ez egyértelműen kiderül a 883/2004 rendelet 87. cikkének (2) bekezdéséből, amely a 93. cikke értelmében alkalmazandó a 987/2009 rendeletre, és lényegében előírja, hogy a 883/2004 rendelet hatálybalépése előtt az érintett tagállamban szerzett bármely releváns időszakot figyelembe kell venni az e rendelet szerinti ellátásra való jogosultság meghatározásánál.[42]

77. Álláspontom szerint e rendelkezésből egyértelműen következik, hogy az alapeljárásban a felperes nem támaszthatott jogos bizalmat aziránt, hogy múltbeli helyzetére az 1408/71 rendelet és az azzal kapcsolatos ítélkezési gyakorlat lesz irányadó. Következésképpen, míg a

[38] Lásd: Kauer ítélet, 45. pont. Emlékeztetek arra, hogy ebben az ügyben a Bíróság azt állapította meg, hogy a szóban forgó nemzeti jogszabály eltérő bánásmódot vezetett be, mivel a más tagállamban (Belgiumban) gyermekneveléssel töltött időszakok figyelembevételét az osztrák szövetségi jogszabályok szerinti pénzbeli anyasági ellátásban vagy azzal egyenértékű ellátásban való részesüléstől tette függővé. Sharpston főtanácsnok egy másik ügyben ismertetett érvei szerint a Bíróság hallgatólagosan hajlott arra, hogy úgy tekintsen L. Kauerre, mint aki a szabad mozgáshoz való uniós jogot gyakorolta, még ha e „mozgásra" Ausztria uniós csatlakozását megelőzően került is sor (lásd Sharpston főtanácsnok Wieland és Rothwangl ügyre vonatkozó indítványa [C-465/14, EU:C:2016:77, 50 és 51. pont]).

[39] Lásd analógia útján: 2000. november 30-i Österreichischer Gewerkschaftsbund ítélet (C-195/98, EU:C:2000:655, 53. és 54. pont). Jacobs főtanácsnok ezen ügyre vonatkozó indítványában (EU:C:2000:50, 147. pont) véleményem szerint helyesen jegyezte meg, hogy egy ettől eltérő megállapítás az olyan migráns munkavállalókat, akik „új tagállamban" szándékoznak dolgozni vagy akik ezen államot el kívánják hagyni, hogy egy „régi tagállamban" dolgozzanak, illogikus hátrányba hozná azon munkavállalókhoz képest, akik a „régi tagállamok" alkotta területen belül mozognak.

[40] Lásd például: 1979. május 16-i Tomadini ítélet (84/78, EU:C:1979:129, 21. pont); 2015. október 6-i Bizottság kontra Andersen ítélet (C-303/13 P, EU:C:2015:647, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[41] Lásd: 2015. október 6-i Bizottság kontra Andersen ítélet (C-303/13 P, EU:C:2015:647, 50. pont). Lásd még: Bobek főtanácsnok összefoglalója ezen ítélkezési gyakorlatról az *E. B.* ügyre vonatkozó indítványában (C-258/17, EU:C:2018:663, 47. pont). Ezenkívül megjegyzem, hogy a főtanácsnok indítványa 48. pontjában úgy látta, hogy ugyanez a megközelítés jelenik meg az új tagállamok Európai Unióhoz való csatlakozásával összefüggésben, az (új) uniós szabályok nemzeti alkalmazását illetően: múltbeli tényállás (vagyis a csatlakozást megelőző tényállás) akkor vehető figyelembe, ha releváns, és azt (újonnan) kell értékelni a csatlakozást követő új jogszabály(ok) alkalmazása során.

[42] Másfelől a 883/2004 rendelet 87. cikkének (5) bekezdése előírja, hogy „azon személy jogosultságait, akinek e rendeletnek egy tagállamban történő alkalmazását megelőzően nyugdíjat *folyósítottak*, *az érintett személy kérelmére* e rendelet figyelembevételével felül lehet vizsgálni" (kiemelés tőlem).

gyermekneveléssel töltött vitatott időszakok a 987/2009 rendelet hatálybalépése előtt keletkeztek, azt a kérdést, hogy melyik tagállam jogszabályait kell az ilyen időszakokra alkalmazni, *csak* e rendelet 44. cikkének (2) bekezdésére tekintettel kell megoldani.

4. Az első kérdésre vonatkozó következtetések

78. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság az első kérdésre a következő választ adja: olyan helyzetben, amikor időbeli hatályát tekintve a 987/2009 rendelet alkalmazandó, az uniós jog nem írja elő azon tagállamnak, amelynek a területén valamely személy munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként tevékenységet folytatott, hogy úgy vegye figyelembe az ugyanezen személy által másik tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakot, mintha a gyermeket a tagállam saját területén nevelték volna, kivéve, ha a szóban forgó helyzetben a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében meghatározott összes feltétel teljesül.

79. Ha az általam javasoltakkal ellentétben a Bíróság azt állapítaná meg, hogy a Reichel-Albert ítéletben megfogalmazott bírói megoldás a jelen alapeljárás keretében továbbra is alkalmazandó, így Ausztriának még akkor is alkalmaznia kell jogszabályait a más tagállamokban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokra, ha azok nem tartoznak egyértelműen a 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének hatálya alá, hozzáteszem, hogy véleményem szerint ez csak akkor lehetséges, ha két követelmény teljesül.

80. Egyrészt, amint arra a jelen indítvány előző pontjaiban utaltam, „elégséges kapcsolatnak” kellene lennie a B tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakok és az öregségi nyugdíjat kérelmező személy által A tagállamban szerzett, jogosultsági időszakok között. Amint arra a Bizottság helyesen rámutat, ilyen kapcsolat csak akkor állhat fenn, ha a kérelmező legalább azt bizonyítja, hogy A tagállam volt az utolsó foglalkoztatás szerinti tagállama, mielőtt gyermekét (gyermekeit) nevelni kezdte volna. De ha ez is a helyzet, akkor is mérlegelni kell, hogy az ilyen kapcsolat „elégséges” volt-e.

81. E tekintetben a PVA véleményem szerint helyesen jegyezte meg, hogy a felperes helyzete az alapeljárásban és D. Reichel-Albert helyzete a róla elnevezett ügyben bizonyos mértékben eltérő. A Reichel-Albert ügyben úgy tűnt, a Bíróság nagy jelentőséget tulajdonít annak a körülménynek, hogy D. Reichel-Albert első gyermeke születésének idején ideiglenesen abbahagyta a munkát és *kizárólag családi okok miatt* lakóhelyet létesített Belgiumban.[43] Az alapeljárás keretében a felperes 1987-ben azért távozott Ausztriából, hogy az Egyesült Királyságban folytassa tanulmányait. A továbbtanulás ezen átmeneti időszaka vitathatatlanul gyengébbé teszi a kapcsolatot a felperes gyermekei születése előtti, ausztriai biztosítási időszaka és a belgiumi, illetve magyarországi, gyermekneveléssel töltött vitatott időszakok között, mint a Reichel-Albert ügyben.[44]

[43] Lásd: Reichel-Albert ítélet, 35. és 45. pont, valamint az ítélet rendelkező része.

[44] Véleményem szerint ez az érv meggyőzőbb, mint a spanyol kormány által előadott érv. E kormány szerint a Reichel-Albert ügy és a jelen ügy közötti megkülönböztető tényező az, hogy az alapeljárás felperesével ellentétben D. Reichel-Albert továbbra is részesült munkanélküli-ellátásban, miután abbahagyta a munkát Németországban. Nem gondolom, hogy önmagában ennek a tényezőnek különbséget kellene jelentenie abban a tekintetben, ahogyan a két helyzet kapcsolódik egymáshoz. Igaz, hogy a Reichel-Albert ügy felperese 1980. június 30-tól munkanélküli volt és munkanélküli-ellátásban részesült Németországban 1980 októberéig, amikor is letelepedett Belgiumban (miközben még kapta az ellátást). Mindazonáltal ez nem változtat a tényen, hogy csak 1981. május 25-én kezdte meg a gyermeknevelést, hónapokkal azután, hogy az ellátás részére történő folyósítása megszűnt.

82. Másészt az öregségi nyugdíjat kérelmező személynek azt is bizonyítania kellene, hogy ha A tagállamban (a jelen esetben Ausztriában) marad, akkor a gyermekei nevelésére fordított időszakot figyelembe vették volna. Másként fogalmazva, a kérelmezőnek bizonyítania kell, hogy mivel másik tagállamba költözött és lakóhelyét oda helyezte át, most ténylegesen rosszabb helyzetben van, mintha egyszerűen A tagállamban maradt volna.

B. A második kérdés

83. A második kérdés a Bíróság által az első kérdésre adandó válaszra épül. E kérdéssel az előterjesztő bíróság arról kér iránymutatást, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése azt követeli-e meg A tagállamtól, hogy jogszabályait csak olyan helyzetekben alkalmazza, amikor nem létezik a B tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokra vonatkozó jogszabály, vagy azokra az esetekre is, amelyekben bár B tagállamban létezik ilyen jogszabály, de a gyermekneveléssel töltött időszakot ez utóbbi tagállam valamely *konkrét esetben* nem veszi figyelembe. Az előterjesztő bíróság e kérdését különösen Jääskinen főtanácsnok Reichel-Albert ügyre vonatkozó indítványára tekintettel teszi fel.[45] Abban az ügyben Jääskinen főtanácsnok azt az álláspontot képviselte, amely szerint a 44. cikk (2) bekezdése nem alkalmazandó, ha B tagállam az ilyen időszakok figyelembevételének *lehetőségét* biztosítja. Úgy vélte, közömbös az, hogy a konkrét esetben az érintett személy személyes helyzete folytán nem részesül e kedvezményben.[46]

84. Nem látok semmilyen okot arra, hogy a Bíróság a jelen ügyben más megállapításra jusson. Amint arra a fenti 56. pontban rámutattam, a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése kettős kötelezettséget tartalmaz. Egyrészt A tagállamnak alkalmaznia kell a jogszabályait a B tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakokra, ha az e rendelkezésben felsorolt feltételek teljesülnek. E feltételek közé tartozik, hogy B tagállam jogszabályai szerint a gyermeknevelési időszakokat nem veszik figyelembe. Másrészt, ha A tagállam jogszabályai alkalmazandók, akkor e tagállamnak úgy kell kezelnie az ilyen időszakokat, mintha azokat a saját területén szerezték volna meg.

85. Elismerem, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése némiképp kétértelmű, mivel a B tagállam által figyelembe veendő, gyermekneveléssel töltött vitatott időszakhoz kapcsolódó követelmény a következőképpen van megfogalmazva: „[a B tagállam] jogszabályai szerint a gyermeknevelési időszakokat nem veszik számításba […]”. Amint a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, ezt jelentheti azt, hogy B tagállam *főszabály szerint* nem veszi figyelembe az ilyen időszakot, mert e tagállamnak nincsenek a gyermekneveléssel töltött időszakokra vonatkozó jogszabályai, vagy valamely *konkrét esetben*, mert az érintett személy valamely adott esetben nem tudta az ilyen időszakot B tagállam jogszabályai értelmében elismertetni.

86. Ugyanakkor két ok van arra, hogy a második értelmezést ne kövessem.

87. Egyrészt, túlságosan körülményes volna és nem lenne praktikus arra kötelezni A tagállam hatóságait, hogy egy másik tagállam (B tagállam) jogszabályai alapján vizsgálják meg az adott személy kérelmének megalapozottságát annak megállapítása érdekében, hogy A tagállam jogszabályai alkalmazhatók-e az adott személy helyzetére. Másrészt, a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében foglalt feltételek ilyen értelmezése olyan helyzeteket eredményezhetne, amelyekben valamely személy (i) azt állíthatná B tagállam hatóságai előtt, hogy jogosult az e tagállamban szerzett, gyermekneveléssel töltött időszakok figyelembevételére e

[45] C-522/10, EU:C:2012:114.

[46] Lásd: azon indítvány 67. pontja.

tagállam jogszabályai értelmében, és (ii) ha ez kérelem nem vezet sikerre, akkor A tagállam hatóságaihoz fordulva azzal érvelhetne, hogy mivel B tagállam hatóságai a kérelmét elutasították, e rendelet 44. cikkének (2) bekezdése azt eredményezi, hogy A tagállam jogszabályai alkalmazhatók a helyzetére.

88. Véleményem szerint e rendelkezést *nem* azért fogadták el, hogy az öregségi nyugdíjat kérelmező személyek két különböző tagállam illetékes hatóságai előtt próbálhassanak szerencsét egyetlen, gyermeknevelséssel töltött időszak figyelembevétele vonatkozásában. Amint a fenti 64. pontban rámutattam, a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése a 883/2004 rendelet II. címében foglalt illetékességi szabályok alóli kivételt határoz meg, hogy valamely, az ilyen szabályok szerint már nem illetékes tagállamot (A tagállam) kötelezze a valamely más tagállamban (B tagállam) szerzett, gyermeknevelséssel töltött időszakok figyelembevételére. E rendelkezésnek nem az a célja, hogy végül mind A tagállam, mind B tagállam jogszabályai alkalmazandók legyenek ugyanazon, gyermeknevelséssel töltött időszakra, hanem inkább az, hogy valamely olyan helyzetben, ahol B tagállamnak nincs olyan jogszabálya, amely *általánosan* előírná a gyermeknevelséssel töltött időszakok figyelembevételét, A tagállam kötelezhető legyen arra, hogy jogszabályait a szóban forgó konkrét helyzetre alkalmazza.

89. A fentiekből következik, hogy a 987/2009 rendelet 44. cikkének (2) bekezdését véleményem szerint úgy kell értelmezni, hogy A tagállam nem köteles jogszabályait valamely adott, gyermeknevelséssel töltött időszakra alkalmazni olyan körülmények között, amikor B tagállam (a 883/2004 rendelet II. címe szerinti illetékes tagállam) *főszabály szerint* előírja az ilyen időszak figyelembevételét. Ha tehát Belgiumban és Magyarországon (2017 októberében) olyan általános szabály vagy rendelkezés volt érvényben, amely lehetővé tette a gyermeknevelséssel töltött időszak figyelembevételét – amelynek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata –, akkor az alapeljárásban a PVA *nem* köteles az osztrák jogszabályokat alkalmazni a gyermeknevelséssel töltött vitatott időszakokra.

V. Végkövetkeztetések

90. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

– Olyan helyzetben, amikor időbeli hatályát tekintve a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazandó, az uniós jog nem írja elő azon tagállamnak, amelynek a területén valamely személy munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként tevékenységet folytatott, hogy úgy vegye figyelembe az ugyanezen személy által másik tagállamban szerzett, gyermeknevelséssel töltött időszakot, mintha a gyermeket a tagállam saját területén nevelték volna, kivéve, ha a szóban forgó helyzetben az e rendelet 44. cikkének (2) bekezdésében meghatározott összes feltétel teljesül.

– A 987/2009 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének értelmezését önmagában az a körülmény nem érinti, hogy az ilyen időszakot a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2009. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet II. címe szerint illetékes tagállamban a jog figyelembe veszi, de a gyakorlatban a szóban forgó helyzetre tekintettel nem veszik figyelembe.